

Zitting 1978–1979

14 491

Nadere wijziging van de Ziektewet en de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (Herziening dagloonbepalingen)

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 4 januari 1979

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden de memorie van antwoord als onbevredigend ervaren, omdat daarin naar hun mening een kwantificering ontbreekt van de bedoeling, welke de Regering met betrekking tot de dagloonregelen heeft, nadat het onderhavige wetsontwerp zal zijn aangevaard. Zij nodigden de Regering uit deze kwantificering zonder terughouding te verschaffen, eventueel na inwinning van adviezen van de SER en de SVR.

Naar aanleiding hiervan merk ik op dat met name in de memorie van antwoord wel degelijk is ingegaan op de beleidsvoornemens welke de Regering ten aanzien van de inhoud van de dagloonregelen heeft. Ik moge verwijzen naar hetgeen hieromtrent is gesteld op de blz. 3 en 4.

Gaarne wil ik echter voldoen aan het bovenvermelde verzoek van de aan het woord zijnde leden door hieronder nog eens precies aan te geven om welke voornemens het gaat:

1. Het bij de berekening van het dagloon buiten beschouwing laten van die elementen, waarvan betwijfeld moet worden, of zij tijdens het ontvangen van uitkering worden gederfd. Hiertoe dienen te worden gerekend overwerkvergoedingen, onkostenvergoedingen, vergoedingen voor reizen en tariefverdiensten.

Voor wat het overwerk betreft, gaan mijn gedachten uit naar een bepaling, welke inhoudt, dat overwerk niet in het dagloon ZW en WAO wordt meeberekend, behoudens indien het betreft een vergoeding voor overwerk over een jaarlijks terugkerende periode, waarin het verrichten van overwerk inherent is aan het uitgeoefende beroep.

Ten aanzien van de onkostenvergoedingen wordt gedacht aan een uitzondering van het dagloonbegrip van bepaalde, in de bijzondere dagloonbesluiten genoemde vergoedingen, welke verband houden met de bijzondere omstandigheden, waaronder de arbeid wordt verricht.

In het kader van de reizen wordt overwogen een bepaling op te nemen, welke overeenkomt met de terzake reeds in het dagloonbesluit WWV opgenomen bepaling ten aanzien van de reizen. Deze bepaling houdt in, dat niet tot het loon wordt gerekend de vergoeding voor reizen, voor zover door het in aanmerking nemen van deze uren het normale aantal werkuren per week zou worden overschreden.

Voor wat betreft de tariefverdiensten acht ik het gewenst in de dagloonregelen ZW en WAO een bepaling op te nemen naar analogie van de bepaling, welke thans reeds is neergelegd in de algemene dagloonregelen WW. Op grond hiervan wordt bij uitzonderlijk hoge tariefverdiensten uitgegaan van wat in de betreffende bedrijfstak gebruikelijk is.

2. Het lijkt niet langer juist, gezien het karakter van het minimumdagloon, in de algemene dagloonregelen WAO de bepaling te handhaven, dat het eigen dagloon van de part-timer, indien een evenredige korting van het minimumdagloon een hogere uitkomst geeft, buiten beschouwing blijft en het gekorte minimumdagloon aan de uitkering ten grondslag wordt gelegd.

3. Een studie zal dienen plaats te vinden naar de vraag, of het wenselijk en ook praktisch uitvoerbaar is de lange-termijnuitkeringen niet meer zo stringent te koppelen aan het loon in de laatste dienstbetrekking, maar bijvoorbeeld aan het c.a.o.-loon, met daaraan toegevoegd de structurele looncomponenten, die betrokkene gezien zijn capaciteiten en de toestand op de arbeidsmarkt, ware hij niet arbeidsongeschikt of werkloos geworden nog zou kunnen verdienen.

Omtrent de bovenvermelde voornemens is reeds op 1 september 1976 het advies gevraagd van de SVR. Genoemde Raad deelde echter bij brief van 28 oktober 1976 mede met het uitbrengen van advies te wilen wachten op de totstandkoming van het onderhavige wetsvoorstel en op het ter zake door de Sociaal-Economische Raad uit te brengen advies. Door de SER werd op 26 november 1976 advies uitgebracht. Daaruit bleek, dat een meerderheid van dat college kon instemmen met de voorgenomen maatregelen met betrekking tot de daglonen.

Gezien het vorenstaande, ligt het in mijn voornemen om mij, na aanvaarding van het onderhavige wetsontwerp door de Staten-Generaal, opnieuw ter zake om advies tot de SVR te wenden. Voor wat betreft het onder punt 3 vermelde voornemen ten aanzien van de lange termijnuitkeringen zal ook het oordeel van de SER worden gevraagd.

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten reeds nu op bezwaar te hebben tegen onderscheid tussen oude en nieuwe gevallen. Deze, zoals zij het noemden, steeds weer opduikende pogingen om de solidariteit van uitkeringsgerechtigden onderling te doorbreken, dient naar hun mening definitief te worden opgegeven.

Ik zou hierover willen opmerken, dat het in beginsel ook niet de bedoeling is om, voor wat betreft de te nemen maatregelen, onderscheid te maken tussen oude (lopende) en nieuwe gevallen.

De Regering heeft echter onderkend, dat het doorvoeren van wijzigingen in de dagloonregelen voor sommige categorieën van personen bezwaren kan oproepen als gevolg van cumulatie met andere in Bestek '81 voorgestelde maatregelen, waarbij met name kan worden gedacht aan de beperking van de stijging van een aantal uitkeringen. Deze bezwaren doen zich vooral gevoelen bij de lopende lange termijnuitkeringen (WAO- en WWV-uitkeringen). Zoals in de memorie van antwoord is toegelicht, gelden deze bezwaren niet of nauwelijks voor de nieuw toe te kennen uitkeringen.

Om deze reden acht de Regering het gerechtvaardigd om – *tijdelijk* – de voorgenomen maatregelen met betrekking tot de daglonen alleen te laten gelden voor de kortlopende uitkeringen (ZW, WW) en de nieuw toe te kennen lange termijnuitkeringen (WAO, WWV).

De aan het woord zijnde leden stelden de vraag, of uit de constatering in de memorie van antwoord, dat lang niet op alle werknemers een c.a.o. van toepassing is, moet worden opgemaakt, dat allereerst de niet door een c.a.o. beschermde werknemers zullen worden getroffen.

In antwoord hierop wil ik erop wijzen, dat de te treffen maatregelen op alle categorieën van werknemers, dus c.a.o.-ers en niet c.a.o.-ers, gelijkelijk van toepassing zullen zijn. Met de gewraakte opmerking is slechts bedoeld aan te geven, dat niet in alle gevallen de emolumenten, ten aanzien waarvan wordt besloten, dat zij niet meer in het dagloon Ziektewet mogen worden opgenomen, voor rekening van de werkgever zullen komen. De individuele werkgever draagt slechts de kosten als het gaat om c.a.o.-verplichtingen en de partners bij een c.a.o., vanuit hun verantwoordelijkheid voor de bedrijfstak zouden besluiten om de betreffende emolumenten toch in de c.a.o. te handhaven.

Met instemming heb ik kennis genomen van de opvatting van de leden van de V.V.D.-fractie, dat het in het kader van de Bestek '81-operatie zonder meer past, dat de dagloonbepalingen in de ZW, de WW, de WWV en de WAO op elkaar worden afgestemd. Ook de opvatting van deze leden, dat, nu de sterk gegroeide sociale zekerheidssector zo'n grote invloed heeft gekregen op het evenwicht tussen middelen en bestedingen in de economie als geheel, het noodzakelijk is, dat de overheid op dit punt een grotere eigen verantwoordelijkheid wordt toegestaan om tot beheersing van het beleidsvormingsproces te komen, wordt door mij onderschreven.

De leden van de aan het woord zijnde fractie waren verder van oordeel, dat de bevoegdheid van de Minister tot goedkeuring van dagloonbepalingen ook betrekking dient te hebben op de bovenwettelijke regelingen, omdat anders alles wat in de wettelijke uitkeringsvoorwaarden is uitgesloten, gerealiseerd wordt via bovenwettelijke regelingen. Naar aanleiding van deze opmerkingen wil ik erop wijzen, dat de bevoegdheid van de Minister tot goedkeuring van de bovenwettelijke regelingen op grond van de huidige bepalingen reeds bestaat. Ik mag in dit verband verwijzen naar de artikelen 29, derde lid, en 57, eerste lid, van de Ziektewet

De leden van de V.V.D.-fractie deelden het standpunt van de Regering, dat het met name voor de lopende lange termijnuitkeringen bezwaren kan opleveren om thans tot aanpassing van de daglonen over te gaan, zulks in verband met de cumulatie met andere uit Bestek '81 voortvloeiende maatregelen. Wel vroegen zij zich af, of bij het vervangen in de loop van 1979 van de half-procent-stapjes door een wetstechnisch correctie-instrumentarium niet tevens het moment aanbreekt om ook de dagloonregelen voor reeds bestaande uitkeringen aan te passen. Ik acht het te vroeg om hier reeds nu een uitspraak over te doen. Afgewacht zal moeten worden in welke mate het nieuw te ontwerpen correctiesysteem zal leiden tot verdere matiging van de stijging van de uitkeringen. Pas daarna kan worden overzien op welke termijn zonder veel bezwaren tot aanpassing van de dagloonregelen ook voor de lopende uitkeringen kan worden overgegaan.

Naar de mening van de leden van de C.P.N.-fractie is de vaststelling van het dagloon een zaak van werkgevers en werknemers. Door de vaststelling van het dagloon te onttrekken aan organen, waarin werkgevers- en werknemersorganisaties zitting hebben, wordt naar de mening van deze leden een belangrijk recht van de vakbeweging aangetast.

Met deze zienswijze ben ik het niet eens. De vaststelling van de dagloonregelen blijft, ook na de totstandkoming van de onderhavige maatregel, in handen van de SVR en de bedrijfsverenigingen. Ik heb dit in de memorie van antwoord reeds uitvoerig toegelicht. De voorgestelde bepalingen maken het voor de Minister van Sociale Zaken slechts mogelijk – een mogelijkheid die de dagloonbepalingen in de WW nu reeds kennen – om vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de sociale lasten te bepalen in hoeverre bepaalde emolumenten, die zijn geregeld in de in een bedrijfstak tussen werkgevers- en werknemersorganisaties overeengekomen arbeidsvoorwaarden, nog in de sfeer van de sociale verzekering een plaats zullen kunnen krijgen. Van aantasting van een belangrijk recht van de vakbeweging is hier derhalve in het geheel geen sprake.

Deze leden meenden voorts, dat de Regering zich door middel van deze wetswijziging op oneigenlijke wijze bevoegdheden toeëigent om de uitkeringshoogte te beperken en de indexering van de uitkeringen aan het werkelijk verdiende loon in het bedrijfsleven aan te tasten. De opmerking op blz. 7 van de memorie van antwoord, dat in het kader van het onderhavige wetsvoorstel geen vrees behoeft te bestaan voor een wezenlijke doorbreking van de bestaande verhouding tussen loon en uitkeringshoogte, deelden deze leden allerminst. Door de mogelijkheid te openen via een ingreep van de overheid een aanpassing van de uitkeringen aan het reëel verdiende loon, zoals die door de c.a.o.-partners noodzakelijk wordt geacht, te niet te doen, wordt aldus de leden van de C.P.N.-fractie, wel degelijk een deel van de indexering aangetast.

Ik wil de aan het woord zijnde leden ook op deze plaats nog eens de verzekering geven, dat de bestaande verhouding tussen werkelijk verdiende lonen en de hoogte van de uitkeringen niet wezenlijk zal worden aangetast. Zoals reeds eerder vermeld, gaat het er slechts om, dat de Minister van Sociale Zaken vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de sociale lasten moet kunnen beslissen, of bepaalde emolumenten, die in het overleg over de arbeidsvoorwaarden in een bedrijfstak zijn overeengekomen, wel onverkort in de dagloonregelen van de sociale verzekeringswetten een plaats dienen te krijgen. Een aantal van deze emolumenten heb ik eerder in dit verslag reeds genoemd. In hoofdzaak gaat het daarbij om emolumenten, waarvan betwijfeld moet worden, of zij tijdens het genot van uitkering wel (ten volle) worden gederfd. Het reëel gederfde loon blijft echter de basis voor de berekening van de uitkeringen.

De bezwaren van de kant van de leden van de C.P.N.-fractie tegen deze wetswijziging werden nog versterkt door het feit, dat in de memorie van antwoord gesteld wordt, dat de gevolgen van deze wetswijziging voor de premiehoogte ten goede zullen komen aan de werkgevers. Deze leden vroegen, of de c.a.o.-partners hierover zijn geraadpleegd.

Naar aanleiding hiervan merk ik op, dat in de memorie van antwoord is vermeld, dat, indien als gevolg van de te treffen maatregelen de premie ZW wat lager zal kunnen worden gesteld, dit uitsluitend ten goede van het bedrijfsleven zal komen. Het staat echter geenszins vast, dat een vermindering van de uitgaven zal worden aangewend om de premie Ziektewet te verlagen. De bedrijfsvereniging, die voor wat de premievaststelling binnen de betreffende bedrijfstak bevoegd is, kan ook besluiten de ontstane extra-baten aan te wenden voor versterking van de reserve. Indien tot enige premieverlaging zou worden besloten, dan kan in overleg tussen werkgevers en werknemers in die bedrijfstak worden afgesproken, of deze verlaging ten gunste komt van het werkgevers- dan wel het werknemersdeel van de premie.

Voor wat betreft de wachtgeldpremie geldt, dat de premie voor de helft ten laste van werkgevers en voor de andere helft ten laste van de werknemers komt, terwijl van de premie werkloosheidsverzekering door werkgevers en werknemers elk een kwart van de premie is verschuldigd. Een eventuele verlaging van de WW-premie zou derhalve in dezelfde mate ten goede komen aan werkgevers en werknemers.

De verdeling van de WAO-premie tussen werkgevers en werknemers ten slotte wordt geregeld bij algemene maatregel van bestuur. Omtrent deze verdeling wordt steeds het advies gevraagd van de Sociaal-Economische Raad.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken,
L. de Graaf